

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วรรณคดีประเภทร้อยกรองของไทยที่เป็นที่รู้จัก นิยมอ่านและเล่าสู่กันฟังอย่างแพร่หลาย ในหมู่ประชาชนทั่วไปนั้น ได้แก่วรรณคดีประเภทกลอน เช่น นิทานคำกลอน เรื่องจันทะโครพ พระอภัยมณี เสภา เรื่องขุนช้างขุนแผน บทละครนอกเรื่องมโนห์รา ไกรทอง สังข์ทอง สังข์ศิลป์ชัย ไชยเชษฐ และมณีพิชัย บทละครใน เรื่อง อุณรุท ดาหลัง ยี่เหินา รามเกียรติ์ และบทละครเรื่องเงาะป่า เป็นต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งวรรณคดีบทละครนั้นนับว่าแพร่หลายมาก เพราะนอกจากจะได้ฟังได้อ่านแล้ว ยังจะมีโอกาสได้ชมการแสดงอีกด้วย

ในการแสดงละคร ผู้ชมจะได้สัมผัสกับศิลปะต่าง ๆ หลายแขนง อาทิ นาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์ วรรณศิลป์ วจิตรศิลป์ ประติมากรรม และสถาปัตยกรรม และแม้ว่าจะได้แต่เพียงฟังหรืออ่านมิได้มีโอกาสชมการแสดงก็ตาม ผู้อ่านวรรณคดีบทละครก็ยังมีโอกาสได้ชื่นชมกับความงามของศิลปะด้านต่าง ๆ ดังกล่าว ทั้งนี้เพราะในวรรณคดีบทละคร มักมีบทบรรยายให้เห็นความงามของศิลปะต่าง ๆ เหล่านี้ เช่น

ความงามค่านานาฏศิลป์

พระทอง

เทพนมประดมพรหมสี่หน้า

หิ้งกว้างเดินคองหงส์บิน

ฮักซ่านางนอนภมรเคล้า

เมขลาโยนแก้วแววไว

ลมพัดยอคตองพรหมนิมิต

สอดสร้อยมาลาเจ็ดชั้น

กินรินเลียบถ้ำอำไพ

หิ้งแขกเต้ามาลาเพียงไหล่

มยุเรศพ่อนในอัมพร

หิ้งพิลสมัยเรียงหมอน

บ้ายท่ามีจฉายมาสคร
ฝ่ายว่านทกก็รำตาม
ถึงท่านาคาม้วนทางวง

พระสี่กรขว้างจักรฤทธิรงค์
ด้วยความพิสมัยไหลหลง
ชี้ตรงถูก เพล่าหันใด^๑

ฯ ๘ คำ ฯ เพลง

หรือ

ปลื้ม

เมื่อนั้น
รำล่อคลอ เคียง เข้ามา
ครั้น เทวัญกระชั้น เข้าชิด
รำรำยกรายท่าม้าศึกสิ
เปลี่ยนกรร่อนรำ เขื่องไหล
เขื่องยักผลักมือ เทวัญ
เทเวศร์ก็รำย้ายท่า
นางรำ เรียงหมอนกรกราย
เทพบุตรรำท่า เลียบถ้ำ
เทวารำ เคล้า เข้ายั่วใจ

ฝูงนางอัปสร เสน่หา
นิยนาชะม้อยคอยดี
นางฟ้าทำจรีตปิดทณี
มารศรีล่อ เสี้ยวให้ติดพัน
เทพบุตร เข้าใกล้ก็ปิดผัน
ห็นวง เรียงไปทางซ้าย
มยุราพ้อนทางเจ็ดฉาย
ชม้ายม้ายเมียง เคียงไป
นางรำผาลาเพียงไหล
นางในสุขเกษม เปรมปรีดี^๒

ฯ ๑๐ คำ ฯ

บทกลอนที่มีเนื้อความแสดงให้เห็นลีลาอันงดงามของนาฏศิลป์ไทยในวรรณคดีบทละครนั้น บางบทได้รับการตัดตอนไปใช้แสดงจริง บางบทใช้สำหรับอ่านเท่านั้นไม่เคยนำไปแสดงจริงเลย

^๑ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก, บทละครเรื่องรามเกียรติ์ (พระนคร : สำนักพิมพ์คลังวิทยา, ๒๕๐๖), ๑ : ๖๑ - ๖๒.

^๒ เรื่องเดียวกัน, ๑ : ๓๐๑ - ๓๐๒.

และสำหรับบทที่ตัดตอนไปแสดงจริงก็อาจมีการเปลี่ยนแปลงคำในกลอนหรือเปลี่ยนแปลงทำนองเพลงบ้าง
 ทั้งนี้เพื่อความเหมาะสมกับกระบวนการรำ เช่น บทกลอน "เทพนมประอมพรหมสีหน้า สอดสร้อยมาสา-
 เด็จฉิน..." ซึ่งนำไปเป็นทำรำแม่บทเล็กนั้น ในพระราชนิพนธ์ทละครเรื่องรามเกียรติ์ฉบับรัชกาลที่ ๑
 ระบุเพลง "พระทอง" แต่ในการรำจริงปัจจุบันใช้ทำนองเพลง "ชมตลาด" เป็นต้น

ลงสรทมอญ

แล้วซัดสิณวีรกรรมผุดผ่อง	ตั้งทองชมพูนุทเนื้อแก้ว
สุคนธาประทีนกลิ่น เกลา	สนับเพลาเชิงงอนซ้อนซับ
ภูษาผ้าทิพย์กระสันทรง	จับโจงหางหงส์ประจงจับ
ขึ้น เหน่งเพชรพรรณรายบานพับ	เฟื้องห้อยพลอยประดับทับทรวง
ทองกรแก้วภูทกงามเงา	ทับทิมเท่าเม็ดข้าวโพดโชติช่วง
สร้อยสนสังวาลววรรณกุดันดวง	รุ่งร่วงอำมรงค์เรือนครุฑ
กรรเจียรจระจกหลักลายชายชวา	บรรจงทรงมหามงกุฎ
ห้อยอุษะนฤมิตผิตมมนุษย์	งามดั่งเทพบุตรในชั้นฟ้า ^๑

๓ ๘ คำ ๓

กลอนข้างบนนี้แม้จะมีได้แสดงให้เห็นความงามด้านนาฏศิลป์ ทว่ามิพบบรรยายที่ไพเราะ
 และแสดงให้เห็นศิลปะการแต่งกายอันงดงามของตัวละครไทย

^๑พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย, บทละครนอกกรวม ๖ เรื่อง, พิมพ์ครั้งที่ ๕.

(พระนคร : สำนักพิมพ์ศิลปปাবรรณาการ, ๒๕๑๓), หน้า ๒๐๐.

ความงามด้านสถาปัตยกรรม และ ประติมากรรม

อันแว่นแคว้นแดนชลตเสมา	สนุกตั้งเมืองฟ้าสว่างสวรรค
อันปรากฏปราสาททั้งสี่นั้น	ล้วนสุวรรณมณีจินดา
ทั้งทางหงส์ช่อฟ้าปราสี	เลิศล้วนมณีมีค่า
มรทปเก้ายอดโอฬาร	มีเทวาทือฉัตรประนมเรียง
อันเทพอัปสรกินริน	ศคคิณมณีประโคมเสียง
ไพเราะครั้นครั้นสนั่นเวียง	เพียงนางบำเรอสหัสลัยน
มีปรากฏปราสาทน้อยรายรอบ	ประกอบกอบสุรกายจนไม่นับได้
กระหนกกระหนาบคาบตันเป็นชั้นไป	อำไพเลิศโลกละลานตา
เพดานในไว้เดือนระยับย้อย	ระยับห้อยเพชรดีมีค่า
ดริมุขสิงหาสน์คาศดา	ถ้ายมหาเนาวรัตนอันยิ่งยง
หน้าชั้นบันเจ็ดเลิศนัก	ฉลาดลึกวิจิตรพิศวง
ดูบรรณคุณาภินทร์บรรจง	ทางหงส์ระยับเพียงพรรณราย
แสงแก้วกาญจนกุดั่นดวง	วิเชียรช่วงระดับเลิศเฝ้าฉาย
มีพรหมสีหน้าเรียงราย	ถือปทุมถวายบังคมคัล
อันแท่นรองปราสาทกระหนกห้อย	ระยับพลอยมรกตสลลัน
มีสิงห์ขัดหยดย่องเรียงรัน	ทั้งเก้าชั้นวิไลรยง... ^๑

^๑พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก, บทละครเรื่องอิเหนา (พระนคร : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, ๒๕๐๔), หน้า ๒ - ๓. (พิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ นายเพิ่ม สราทรศักดิ์ ณ เมรุวัดมกุฏกษัตริยาราม วันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๐๔).

หรือ

โทน

รถเอเยรรถแก้ว	เพริศแพรวกำกอลงกต
แอกงอนอ่อนสลวยชายชด	เคเรือชดข้อตั้งบัลลังก์ลอย
รายรูปสิงห์อัคทพยัคฆ์	สุบรรณจับนาคหัว เคียรห้อย
คุม เพลาวาวรับประดับพลอย	แปรงแก้วกาบช้อยสะบัดบัง
เทียมด้วยสินธพ เทพบุตร	ทั้งสี่บริสุทธิทั้งสี่สังข์
มาตุลีขับโผนด้วยกำลึง	รี เรือย เรือทั้งลมพัด...

เป็นต้น

บทกลอนชมรถทรงข้างบนนั้นนอกจากจะบรรยายให้ผู้อ่านได้เห็นความงามและได้รับความรู้เกี่ยวกับสถาปัตยกรรมและประติมากรรมไทยแล้ว ทางด้านนาฏศิลป์เข้าใจว่ากลอนบทนี้ยังได้รับการดัดแปลงเป็นเนื้อเพลงในระบำดาวดึงส์ อันเป็นระบำที่มีลีลาแปลกและประณีตงดงามอีกด้วย

เมื่อสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ ร่วมกับเจ้าพระยาเทเวศร์วงศ์วิวัฒน์ ได้ปรับปรุงละครคอนแบบใหม่ และเรียกชื่อว่า ละครอนตีกคำบรรพนั้น สมเด็จพระเจ้า ให้นำพระราชนิพนธ์เรื่องสังข์ทองมาปรับปรุงเป็นบทละครอนตีกคำบรรพ และทรงให้มีระบำแทรกในละครตอนก่อนที่พระอินทร์จะแปลงกายลงมา... เนื้อเพลงในระบำดาวดึงส์ในเพลงที่ ๒ คือ เพลงเจ้าเขิน เข้าใจว่าน่าจะนำมาจากบทชมรถแก้วของพระอินทร์ที่ประทานให้พระราม เพื่อทำศึกกับทศกัณฐ์ อันเป็นบทพระราชนิพนธ์รามเกียรติ์ ฉบับในรัชกาลที่ ๑ หน้า ๓๒๓^๒

จะเห็นได้ว่าความงามของศิลปะแขนงต่าง ๆ ปรากฏอยู่ในเนื้อความของวรรณคดีบทละคร ดังนั้นวรรณคดีบทละครจึงเป็นสิ่งหนึ่งที่จะช่วยให้นักเรียนได้มีโอกาสรู้จักและชื่นชมกับศิลปะอันเป็นเอกลักษณ์ของไทยเหล่านี้

^๑พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก, บทละครเรื่องรามเกียรติ์, ๒ : ๓๒๓.

^๒จรูญศรี วีระวานิช, คู่มือครูการสอนและการจัดการแสดง, พิมพ์ครั้งที่ ๓. (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ชินและคณะ, ๒๕๒๔), หน้า ๑๑๔.

ในบรรดาวรรณคดีบทละครของไทย รามเกียรติ์เป็นเรื่องหนึ่งที่อยู่ในความนิยมของคนไทย มาช้านาน สมพร สิงห์โต กล่าวว่า

ในบรรดาวรรณคดีไทยซึ่งมีที่มาจากวรรณคดีอินเดียด้วยกันแล้ว ไม่มีเรื่องใดที่ได้รับ ความนิยมสูง กว้างขวาง และยืนนานเท่าเรื่องรามเกียรติ์ ทั้งนี้เพราะเนื้อเรื่องสนุกสนาน ให้ความเพลิดเพลินแบบเรื่องนิยาย มีทั้งรัก โศก ตื่นเต้น ประกอบด้วยอิทธิทธิภูมิหารีย์ ซึ่งถูกรสนิยมของคนไทยทั่วไปตั้งแต่โบราณกาล นอกจากนั้นลักษณะและอุปนิสัยของตัวละคร ยังเป็นที่จับใจ และสอดคล้องกับวัฒนธรรมของเราด้วย^๑

เสาวลักษณ์ อนันตศานต์ กล่าวสรุปถึงสิ่งที่ผู้อ่านได้รับจากเรื่องรามเกียรติ์ว่า

เรื่องรามเกียรติ์ยังสะท้อนให้เห็นสภาพสังคมและวัฒนธรรมไทย มีปรัชญา ชีวิตและ ค่านิยมแบบคนไทยทั่ว ๆ ไป ผู้อ่านและผู้ดูได้ประจักษ์ในความเป็นไปในชีวิตธรรมดาที่ แทรกอยู่ เช่น การเกิด แก่ เจ็บ ตาย การพลัดพรากจากสิ่งที่รัก ความจริงในชีวิต คำนต่าง ๆ ซึ่งอาจจะนำไปเปรียบเทียบกับชีวิตของตนเอง เพื่อเป็นแนวทางในการ ดำเนินชีวิตอีกโสดหนึ่ง นอกจากนี้ยังมีอิทธิพลต่อชีวิตคนไทยอีกหลายด้าน เป็นต้นว่า ด้านภาษา ด้านวรรณคดี ด้านการแสดง ฯลฯ^๒

อิทธิพลด้านต่าง ๆ เหล่านี้เป็นเครื่องสนับสนุนว่าเรื่องรามเกียรติ์เป็นวรรณคดีที่อยู่ใน ความสนใจของคนไทยส่วนใหญ่ นับตั้งแต่กวี จิตรกร ประติมากร ตลอดจนประชาชนทั่วไปตั้งแต่ โบราณจนถึงปัจจุบัน

สำหรับด้านการเรียนการสอนในโรงเรียน บทละครเรื่องรามเกียรติ์ได้รับการคัดดอมา บรรจุไว้ในแบบเรียนภาษาไทยและหนังสือเรียนภาษาไทย ทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา โดยเฉพาะในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นนั้น อนุสนธิจากการปรับปรุงหลักสูตรชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

^๑สมพร สิงห์โต, "ความสัมพันธ์ระหว่างรามายณะของวาลมิกีและรามเกียรติ์ พระราชนิพนธ์ ในรัชกาลที่ ๑" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทอักษรศาสตรบัณฑิต แผนกวิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์- มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๗), หน้า ๒๐๑.

^๒เสาวลักษณ์ อนันตศานต์, วรรณกรรมรัชกาลที่ ๒ (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย- รามคำแหง, ๒๕๒๐), หน้า ๕๕.

พุทธศักราช ๒๕๑๑ กรมวิชาการได้จัดทำหนังสือเรียนภาษาไทยชุดทักษะสัมพันธ์ขึ้น และตัดตอนบทละคร เรื่องรามเกียรติ์ตอนศึกโมยราพ พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก มาบรรจุไว้ในหนังสือเรียนภาษาไทยชุดทักษะสัมพันธ์ ประโยคมีถ้อยคำศึกษาตอนต้น เล่ม ๑

เรื่องรามเกียรติ์ตอนศึกโมยราพนี้ ผู้วิจัยมีความสนใจเป็นพิเศษ ใคร่จะหาวิธีสอนที่มีประสิทธิภาพและมีความหมาย คือนอกจากนักเรียนจะได้เรียนวรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์ตอนศึกโมยราพแล้ว นักเรียนควรจะได้มีโอกาสชื่นชมกับความงามในศิลปะด้านต่าง ๆ อาทิ จิตรกรรม ประติมากรรม ดนตรี และนาฏศิลป์ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องรามเกียรติ์ด้วย ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนคุ้นเคย และรักวรรณคดี รวมทั้งปลูกฝังความรักในศิลปะไทยตั้งแต่เด็ก ผู้วิจัยพิจารณาแล้วเห็นว่าควรนำเทคโนโลยีทางการศึกษามาช่วยในการเรียนการสอนวรรณคดีเรื่องนี้ และเทคโนโลยีที่นับว่าเหมาะสมก็คือบทเรียนแบบโปรแกรมสไลด์เทป ทั้งนี้เพราะบทเรียนแบบโปรแกรมสไลด์เทปเป็นบทเรียนที่นำเอาสไลด์เทปบันทึกเสียง และบทเรียนแบบโปรแกรมมาผนวกเข้าด้วยกัน สามารถเสนอเนื้อหาให้นักเรียนเห็นจริงจังได้มาก ทั้งยังรู้สึกเหมือนเรียนกับครู เพราะนักเรียนจะได้ดูทั้งภาพได้ยินทั้งเสียง ได้จับบันทึกและทำแบบฝึกหัดอยู่ตลอดเวลา ดังที่ สุพันธ์ ปัทมาคม กล่าวว่่า

บทเรียนแบบโปรแกรมสไลด์เทปสามารถให้ผู้เรียนเห็นภาพได้บนจอทางประสาทตา ขณะเดียวกันก็ได้ยินคำบรรยายจาก เทปบันทึกเสียง ซึ่งสัมพันธ์กับภาพบนจอทางประสาทหู และในขณะที่เดียวกันนั้นเองผู้เรียนก็ได้คิดและทำแบบฝึกหัดในบทเรียนแบบโปรแกรมไปพร้อม ๆ กัน ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนได้เกิดความประทับใจที่ลึกซึ้ง มีความสนใจในการเรียนเพิ่มขึ้น และจะสามารถกระตุ้นผู้เรียนให้สามารถจำเนื้อเรื่องได้ดีและนาน^๑

^๑สุพันธ์ ปัทมาคม, "บทเรียนแบบโปรแกรมสไลด์เทป", (เอกสารประกอบการสอนวิชา ๔๑๘ ๖๐๖ Programmed Instruction ภาควิชาโสตทัศนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๓), หน้า ๑.

นอกจากนั้นจากการวิจัย เรื่อง การสร้างบทเรียนแบบโปรแกรมสไลด์เทปวิชาภาษาไทย เรื่อง "อิเหนาตอนศึกกะหมิงกุกหนิง" สำหรับระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ของ อรไท ผลดี ซึ่งผล การวิจัยปรากฏว่า "บทเรียนแบบโปรแกรมสไลด์เทปที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ ๘๑.๑๐/๘๔.๔๔ และ คะแนนสัมฤทธิ์ผลทางการ เรียนของนักเรียนก้าวหน้าขึ้นอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .๐๑"^๑ ผลการวิจัย นี้เป็นการยืนยันว่า บทเรียนแบบโปรแกรมสไลด์เทป เหมาะสำหรับนำมาใช้ในการเรียนการสอน วิชาวรรณคดีบทละคร เพราะเป็นบทเรียนที่ทำให้ผู้เรียนมีพัฒนาการในการเรียนอย่างแท้จริง

ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้สร้างบทเรียนแบบโปรแกรมสไลด์เทปเรื่องรามเกียรติ์ตอนศึกไมยราพ ขึ้น โดยหวังว่าบทเรียนแบบโปรแกรมสไลด์เทปนี้จะสอนนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยให้ นักเรียนได้รับทั้งความรู้ ความเพลิดเพลิน ก่อให้เกิดความรัก ความสนใจในวรรณคดีและศิลปะไทย สมดังจุดมุ่งหมายของผู้วิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- ๑. เพื่อสร้างบทเรียนแบบโปรแกรมสไลด์เทปวิชาภาษาไทย เรื่องรามเกียรติ์ตอนศึกไมยราพ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่หนึ่ง
- ๒. เพื่อหาประสิทธิภาพของบทเรียนแบบโปรแกรมสไลด์เทปที่สร้างขึ้น

ประโยชน์ของการวิจัย

- ๑. บทเรียนแบบโปรแกรมสไลด์เทปที่สร้างขึ้น จะเป็นประโยชน์ในการเรียนการสอน เรื่องรามเกียรติ์ตอนศึกไมยราพ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช ๒๕๒๑ และอาจใช้ประโยชน์ในการสอนรายวิชาศึกษา ๔๓๒ วิธีสอนวิชาเอก(ภาษาไทย)

^๑อรไท ผลดี, "การสร้างบทเรียนแบบโปรแกรมสไลด์เทปวิชาภาษาไทย เรื่อง "อิเหนา- ตอนศึกกะหมิงกุกหนิง" สำหรับระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์ ภาควิชา มัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๒), หน้า ๑.

ตามหลักสูตรการฝึกหัดครู ๒๕๑๔ บทเรียนบางหน่วยหรือภาพสไลด์บางภาพ อาจใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอน เรื่องรามเกียรติ์ในชั้นอื่น ๆ และอาจใช้ประโยชน์ในวิชาศิลปะได้

๒. เป็นแนวทางให้ครูภาษาไทยสนใจศึกษาและสร้างสื่อการสอนที่มีประสิทธิภาพต่อไป

สมมุติฐานของการวิจัย

บทเรียนแบบโปรแกรมสไลด์ เทปที่สร้างขึ้นจะสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์

มาตรฐาน ๔๐/๔๐

การดำเนินการวิจัย

๑. ศึกษาหลักสูตร คู่มือครู หนังสือเรียนภาษาไทยชุดทักษะสัมพันธ์ ประโยคมีอรรถศึกษา ตอนต้น เล่ม ๑ เรื่องรามเกียรติ์ตอนศึกโมจรภาพ และหนังสือ วารสาร เกี่ยวกับเรื่องรามเกียรติ์ และเรื่องการสร้างบทเรียนแบบโปรแกรมสไลด์ เทป รวมทั้งวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดเนื้อหา และรูปแบบของบทเรียน

๒. กำหนดวัตถุประสงค์ทั่วไป และวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมของบทเรียน

๓. สร้างแบบทดสอบสำหรับทดสอบก่อนและหลังเรียนบทเรียนให้สอดคล้องกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์ที่วางไว้ แล้วนำไปทดสอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ จำนวน ๔๐ คน ที่เคยเรียนเรื่องนี้มาแล้ว เพื่อวิเคราะห์และปรับปรุงแบบทดสอบก่อนนำมาใช้ทดสอบจริง

๔. รวบรวมบันทึกเสียงดนตรีและเพลงที่ใช้ประกอบการแสดงเรื่องรามเกียรติ์ ศึกษาค้นคว้าแหล่งที่มีจิตรกรรม หรือ ประติมากรรม เรื่องรามเกียรติ์รวมทั้งค้นคว้าจากหนังสือ หรือวารสารที่มีภาพเกี่ยวกับเรื่องรามเกียรติ์ ทั้งนี้เพื่อถ่ายทำสไลด์

๕. สร้างบทเรียนแบบโปรแกรมสไลด์ เทปตามขั้นตอนดังนี้

๕.๑ นำเนื้อหาของบทเรียนมาเขียนเป็นบทเรียนแบบโปรแกรมชนิดเส้นตรง

๕.๒ นำบทเรียนแบบโปรแกรมชนิดเส้นตรงในข้อ ๕.๑ มาเขียนบทสไลด์ประกอบเสียง

๕.๓ ถ่ายทำสไลด์

๕.๔ บันทึกเสียงประกอบสไลด์

๕.๕ นำสไลด์และเทปที่บันทึกเสียงแล้วมาประกอบสัญญาณอัตโนมัติ (synchronize) แบบสัญญาณไม่ได้ยิน

๖. หาประสิทธิภาพของบทเรียนที่สร้างขึ้นกับตัวอย่างประชากรชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ โดยให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียนบทเรียน (ที่สร้างไว้ตามข้อ ๓) เสร็จแล้วให้นักเรียนเรียนบทเรียนแบบโปรแกรมสไลด์เทปที่สร้างขึ้น พร้อมทั้งทำแบบฝึกหัดที่กำหนดไว้ หลังจากนั้นให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียนบทเรียนอีกครั้งหนึ่งโดยทดลองตามลำดับชั้นดังนี้

๖.๑ ชั้น ๑ คน ๑ ครั้ง แล้วปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง

๖.๒ ชั้นกลุ่มเล็ก ๑๐ คน ๑ ครั้ง แล้วปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง

๖.๓ ชั้นภาคสนาม ๔๐ คน ๑ ครั้ง

๗. นำผลการทดลองภาคสนามมาวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของบทเรียนตามเกณฑ์มาตรฐาน

๕๐/๕๐

๘. วิเคราะห์ความมีนัยสำคัญของผลการทดลองว่า คะแนนการทำแบบทดสอบหลังเรียนบทเรียน แตกต่างจากคะแนนการทำแบบทดสอบก่อนเรียนบทเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติหรือไม่

ขอบเขตของการวิจัย

บทเรียนแบบโปรแกรมสไลด์เทปที่สร้างขึ้นมีเนื้อหาดังนี้

หน่วยที่ ๑ ความนำบทละครเรื่องรามเกียรติ์

หน่วยที่ ๒ สังเขปเรื่องรามเกียรติ์ก่อนถึงตอนศึกโมยราพ

หน่วยที่ ๓ บทละครเรื่องรามเกียรติ์ตอนศึกโมยราพ

หน่วยที่ ๔ คุณค่าของบทละครเรื่องรามเกียรติ์ตอนศึกโมยราพ

เนื้อหาของบทเรียนทั้ง ๔ หน่วยนี้มีขอบเขตตามหลักสูตรชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช

ข้อตกลงเบื้องต้น

นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับลักษณะของกลอนบนละครมาก่อน จึงมีได้กล่าวไว้โดยละเอียดในบทเรียนนี้

คำจำกัดความของการวิจัย

๑. บทเรียนแบบโปรแกรมสไลด์เทป หมายถึงบทเรียนที่สร้างขึ้นเพื่อให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ประกอบด้วยภาพสไลด์ที่ถ่ายทำเป็นเรื่องราวตามลำดับเนื้อหา สไลด์แต่ละภาพมีคำบรรยายประกอบ คำบรรยายนี้บันทึกลงในเทปบันทึกเสียง แล้วนำสไลด์กับเทปมาประกอบสัญญาณอันโนมิตี (synchronize) แบบสัญญาณไม่ได้ยิน เมื่อฉายภาพสไลด์ก็จะมีเสียงบรรยายประกอบที่สัมพันธ์กับภาพ พอจบคำบรรยายภาพจะเปลี่ยนโดยอัตโนมัติตามสัญญาณที่ทำไว้ เสียงบรรยายก็จะบรรยายภาพใหม่ต่อไป เมื่อจบเนื้อหาในแต่ละช่วงจะหยุดให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดแบบเลือกตอบ และนักเรียนจะได้ตรวจคำตอบจากสไลด์ หลังจากทำแบบฝึกหัดเสร็จแล้ว จากนั้นจึงเรียนเนื้อหาต่อไป เป็นเช่นนี้ติดต่อกันไปจนจบบทเรียน

๒. กรอบ (frame) หมายถึงภาพสไลด์แต่ละภาพพร้อมทั้งคำบรรยาย

๓. ประสิทธิภาพของบทเรียน หมายถึงคุณภาพของบทเรียนที่กำหนดเกณฑ์มาตรฐานไว้

๔๐/๔๐

๔๐ ตัวแรก หมายถึงจำนวนคำตอบที่นักเรียนตอบถูกจากแบบฝึกหัดของบทเรียนแบบโปรแกรมสไลด์เทป คิดเป็นร้อยละ

๔๐ ตัวหลัง หมายถึงจำนวนคำตอบที่นักเรียนตอบถูกจากแบบทดสอบหลังการเรียนบทเรียนแบบโปรแกรมสไลด์เทป คิดเป็นร้อยละ

ความจำกัดของการวิจัย

การทดลองในชั้นกลุ่มเล็กและชั้นภาคสนาม จำเป็นต้องทดลองโดยให้นักเรียนเรียนบทเรียนไปด้วยกันและพร้อมกัน นักเรียนแต่ละคนจึงไม่สามารถใช้เวลาในการเรียนตามความพอใจและความสามารถของตนได้ ดังนั้นเมื่อนำผลการทดลองภาคสนามมาวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของบทเรียน ผลที่ได้จึงอาจคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง